

**Podnebna politika preoblečena v človekova pravice na
"Evropskem sodišču za podnebne spremembe"**

**Pravna, politična in ekonomska vprašanja v zvezi s sporom o
podnebnih spremembah pred Evropskim sodiščem za
človekove pravice**

Poročilo za skupino ECR,
Evropski parlament, Bruselj

Dr. Lucas Bergkamp, J.D., LL.M.
Katinka M. Brouwer, J.D., LL.M.

Bruselj, 20. maj 2021

Povzetek

Zadeva Duarte na kratko

V primeru Duarte se šest portugalskih mladoletnikov pritoži na Evropsko sodišče za človekove pravice (ESČP) zaradi kršitve njihove "pravice do življenja in družinskega življenja" s strani 33 držav, za katere menijo, da so sprejele neustrezno podnebno politiko.

Oblikujejo številne zahteve, med drugim (1) zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, (2) drastične omejitve izvoza fosilnih goriv, (3) drastične ukrepe za kompenzacijo emisij, povezanih z uvozom izdelkov, in (4) ukrepe za prisilo mednarodno delujočih podjetij, da omejijo emisije celotne proizvodne verige.

Na vseh teh področjih je treba emisije zmanjšati na nič, da bi zadostili "podnebnim krizi". Na podlagi ugodne sodbe ESČP lahko nato na nacionalni ravni vodijo nadaljnje tožbe proti državam, ki se za doseganje teh ciljev ne trudijo dovolj. Države, proti katerim se pritožujejo, ne bodo imele druge izbire, kot da bodo upoštevale sodbo sodišča, saj pritožba ni mogoča.

Ogromne posledice za gospodarstvo in demokracijo

Zmožnost zaslužka celotnega gospodarskega sistema je ogrožena, saj bodo stroški podjetij in držav za izpolnjevanje zahtev segali v nebo. Takšna sodba bi z vsemi posledicami, ki jih to prinaša, gospodarstvo v številnih državah spravila na kolena.

Poleg gospodarskega vpliva, ki ga je težko preceniti, so ogromne tudi posledice za demokracijo in pravno državo. Z odločitvijo v korist tožnikov bo podnebna politika trajno odstranjena iz rednega postopka političnega odločanja, kjer lahko izvoljeni predstavniki in upravniki medsebojno pretehtajo različne interese, ocenijo pravilnik ter po potrebi izvedejo ustrezne popravke in prilagoditve.

Privrženo, pristransko in aktivistično

Zdi se zelo verjetno, da bodo portugalski mladoletniki, ki so v resnici lutke, ki so jih v ospredje potisnile organizacije podnebnih aktivistov, v tem primeru dejansko zmagali. Na podlagi več dejanj in sodb so sodniki ESČP pokazali določeno pristranskost, ki ji lahko brez težav rečemo privrženost.

- **Prvič**, ta obtožnica bi morala biti takoj zavrnjena, ker je popolnoma obšla nacionalni sodni postopek. Čeprav je to običajno standardna zahteva za postopke pred ESČP, je bila ta zadeva celo deležna posebne prednostne obravnave, ker je štela za "nujno".
- **Drugič**, ESČP je na lastno pobudo pritožbo mladoletnih pritožnikov razširilo na "mučenje".

Po mnenju Sodišča se lahko izvajanje "neustrezne podnebne politike" očitno izenači z mučenjem ali nečloveškim ravnanjem.

- **Tretjič**, sodniki, ki sodelujejo v zadevi, so že javno sprejeli odločitve o "nespornem obstoju podnebne krize", ki zahteva nujne ukrepe, pri čemer je predsednik Sodišča v govoru ESČP poimenoval "Evropsko sodišče za podnebne spremembe". Spregovoril je tudi nekaj

spodbudnih besed o možnostih za uspeh "podnebne pravičnosti", kar lahko razumemo kot odprto povabilo podnebnim aktivistom, naj si priskrbijo pomoč Sodišča pri prizadevanjih za vsiljevanje sanjske podnebne politike Evropi in ostalim državam sveta.

- **Četrtrič**, Sodišče je zavrnilo obsežno utemeljeno zahtevo za posredovanje zadevnih evropskih poslancev, ne da bi navedlo razloge za svojo odločitev. Ista usoda je doletela skupino, ki ima strokovno znanje na področju ustavnega prava, pa tudi organizacijo, ki je kritična do podnebne politike in njene znanstvene podlage. Vendar so posege dovolile organizacije, ki so v tem primeru očitno naklonjene pritožnikom.

Ta primer je torej v skladu s trendom, ki traja že nekaj časa, v katerem sodniki ESČP izkoriščajo politični aktivizem, ki neposredno ogroža delitev oblasti. Pošteno zaslišanje na Evropskem sodišču za človekove pravice ni zagotovljeno.

Človekove pravice kot izgovor

Primer Duarte ponazarja, kako so podnebni aktivisti našli zaveznika v privrženih sodnikih, s katerimi si delijo ideološko naklonjenost. Pod krinko človekovih pravic se podnebna politika omejuje na nepovraten sodni narek, nad katerim demokratični nadzor ni mogoč. Sodne oblasti, ki politiko narekujejo demokratično izvoljenim vladam, ne uporabljajo zakonov, temveč jih same oblikujejo. Zadevni sodniki se niti ne trudijo prikriti pristranskosti.

Zaključek

Obnoviti je treba pravno državo in delitev oblasti. Nesprejemljivo je, da sodniki kršijo pogodbo o človekovih pravicah zaradi prisilnega vsiljevanja podnebne politike evropskim državam. Odločanje, ki bi moralo potekati na političnem prizorišču, je talec, kar spodkopava celoten model demokratičnega upravljanja in zmanjšuje zaupanje državljanov v upravljanje. Sodišče je postalo strankarska institucija, ki se aktivno ukvarja s politiko, ne da bi za to imela kakršen koli mandat. ESČP naj se vrne k osnovam kot zaščitnik človekovih pravic in ne kot institucija, ki spodkopava demokracijo, politiko in pravno državo.